

Cursuri universitare

LUIZA NEAGU

Drept financiar și fiscal

LUIZA NEAGU

Drept financiar și fiscal

Universul Juridic

București

-2025-

Capitolul 1

INTRODUCERE ÎN DREPTUL FINANCIAR ȘI FISCAL

Secțiunea 1

Aspecte introductive

1.1. Apariția și evoluția *finanțelor publice* sunt strâns, chiar indisolubil, legate de existența unei organizări de tip statal și de utilizarea banilor ca etalon de valoare, precum și a formelor valorice de realizare și repartitie a produsului social¹. Prin urmare, un element constatat în evoluția finanțelor publice este asocierea acestora cu statul, iar din acest motiv finanțele publice sunt caracterizate – în principal – ca relații sociale referitoare la formarea și întrebuințarea fondurilor bănești care se acumulează (se concentrează) în bugetele publice și se utilizează pentru satisfacerea nevoilor generale ale societății. Așadar, expresia *finanțe publice* este asociată cu statul (ori cu alte entități de drept public) în legătură cu resursele, cheltuielile, împrumuturile și, respectiv, datoria acestora².

1.2. În domeniul juridic întâlnim și noțiunea de *finanțe private*, dar acestea nu prezintă interes pentru disciplina noastră. Cu toate acestea, vom prezenta succint și această noțiune, precum și diferențele dintre cele două noțiuni.

Finanțele private reprezintă resursele financiare, veniturile și cheltuielile persoanelor fizice și juridice private, care urmăresc interesul personal sau profitul. Exemplu: bugetul unei întreprinderi (S.R.L.³), bugetul personal al unei familii, investițiile private etc.

Diferențe esențiale între finanțele publice și cele private:

Criteriu	Finanțe publice	Finanțe private
 Scop	Satisfacerea interesului public	Obținerea profitului sau bunăstării personale
 Surse de venit	Impozite, taxe, contribuții, împrumuturi publice	Vânzări, salarii, dividende, economii
 Subiecte implicate	Statul, autorități publice	Persoane fizice, firme, ONG-uri ⁴
 Documente de gestiune	Bugetul public (de stat, local, asigurări)	Buget personal, bilanț contabil, cashflow

¹ A se vedea și, cu privire la istoricul finanțelor publice: I. Văcărel, F. Bercea, G.D. Bistriceanu, G. Anghelescu, M. Bodnar, T. Moșteanu, F. Georgescu, *Finanțe publice*, ed. a 4-a, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 2003, pp. 32-35; E. Dout, *Finances publiques (Finances communautaires, sociales et locales)*, Preses Universitaires de France, Paris, 1999, pp. 4-34.

² M.Șt. Minea, C.F. Costaș, *Dreptul finanțelor publice*, vol. I, *Drept financiar*, ed. a 3-a, rev., Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 15.

³ Societatea cu răspundere limitată, constituită conform Legii societăților nr. 31/1990, republicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

⁴ Organizații nonguvernamentale.

Criteriu	Finanțe publice	Finanțe private
 Control	Parlament, Curtea de Conturi, ministere	Administrator, acționari, auditori privați
 Deficit	Acceptabil în limite controlate	De regulă, nedorit (înseamnă pierdere)
 Reglementare	Dreptul public. Legea finanțelor publice, Codul fiscal etc.	Dreptul privat. Contracte private, legislație civilă/comercială
 Caractere ale deciziilor	Impuse (prin lege)	Libere, voluntare

Deși finanțele publice și cele private urmăresc scopuri diferite, primele urmărind interesul colectiv, iar celelalte interesul individual, ele funcționează interdependent și trebuie administrate eficient pentru o economie sănătoasă. Spre exemplu: implementarea unei noi taxe sau a unui nou impozit afectează finanțele private (costurile unei firme, resursele financiare ale unei familii); o recesiune în sectorul privat scade încasările statului (finanțe publice); sau investițiile publice reprezintă un factor de stimulare a economiei private (efect multiplicator).

Secțiunea 2

Definiția dreptului financiar

În doctrină, dreptul financiar a primit mai multe definiții, spre exemplu:

- Dreptul financiar denumește ansamblul normelor juridice care reglementează, în regim de drept public, constituirea, gestionarea și utilizarea resurselor financiare ale instituțiilor publice, precum și controlul financiar de interes public¹.
- Totalitatea actelor normative care reglementează relațiile de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului, colectivităților locale și instituțiilor publice, în interesul realizării scopurilor socioeconomice ale societății².
- Ansamblul normelor juridice care reglementează obținerea, administrarea și utilizarea fondurilor publice, precum și controlul acestor operațiuni de obținere, administrare și utilizare a fondurilor publice constituie nucleul principal al unei ramuri distincte a dreptului public³.

În ceea ce ne privește, ne însușim definiția conform căreia *dreptul financiar reprezintă totalitatea normelor juridice care reglementează relațiile de constituire, repartizare și utilizare a fondurilor bănești ale statului și ale instituțiilor publice, destinate satisfacerii nevoilor socioeconomice ale societății; de asemenea, el cuprinde normele juridice prin care*

¹ I.M. Costea, *Drept financiar. Note de curs*, ed. a 7-a, rev. și adăug., Ed. Hamangiu, București, 2021, p. 3.

² F.L. Ghenea, *Drept financiar și fiscal. Manual practic*, Ed. Pro Universitaria, București, 2020, p. 14.

³ S. Gherghina, *Drept financiar public*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2022, p. 1.